

V. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. КРИМІНОЛОГІЯ. ПРОКУРАТУРА

УДК 343.9

© 2012 р. Є.Д. Скулиш

Національна академія Служби безпеки України, Київ

СИСТЕМА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

З використанням методу порівняльно-правового аналізу у статті досліджується система негласних слідчих (розшукових) дій, закріплена Кримінальним процесуальним кодексом України, та визначено їх співвідношення із оперативно-розшуковими заходами.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування, оперативно-розшукові заходи.

Постановка проблеми. Нещодавно Верховною Радою України було схвалено новий Кримінальний процесуальний кодекс України. Розробка та прийняття цього нормативного акту відбувалася в контексті реформування системи кримінальної юстиції в Україні, відповідно до Указу Президента № 311/2008, яким затверджено рішення Ради національної безпеки та оборони «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» [1]. Кримінальним процесуальним кодексом закріплюється порядок кримінального провадження на Україні, що охоплює досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність. Найбільш радикальних змін, порівняно із попереднім кримінально-процесуальним законом, зазнала стадія досудового розслідування. Відповідно до норм нового Кримінального процесуального кодексу України, досудове розслідування кримінальних правопорушень на Україні здійснюватиметься шляхом провадження гласних і негласних слідчих (розшукових) дій під процесуальним керівництвом прокурора. Донедавна переважна більшість негласних слідчих (розшукових) дій, регламентованих главою 21 Кримінального процесуального кодексу України, проводились як оперативно-розшукові заходи. Отримана внаслідок їх проведення інформація використовувалась у доказуванні на досудовому слідстві та суді за умови, що такі дії не розшифровували форм та методів оперативно-розшукової діяльності, які становлять державну таємницю. Уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій є надзвичайно прогресивним кроком законодавця, що направлений на її удосконалення. Передусім у органів досудового розслідування з'являється можливість самостійного прийняття рішень щодо того, які дії не-

обхідно здійснити для розкриття та розслідування злочину, у зв'язку з чим буде ліквідована досить болюча проблема взаємодії оперативних та слідчих підрозділів. Окрім того, проведення негласних слідчих (розшукових) дій забезпечуватиме виявлення та розкриття найбільш складних та латентних злочинів, розслідування яких традиційними засобами кримінально-процесуального провадження, що до цього часу застосовувалося на Україні, надзвичайно складно або просто неможливо.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблеми співвідношення оперативно-розшукової діяльності з кримінальним процесом, використання на досудовому слідстві та суді матеріалів оперативно-розшукових заходів, досліджувались у працях Б.І. Бараненка, Б.Т. Безлепкина, А.В. Белоусова, В.В. Гевка, В.А. Глазкова, Є.О. Дідоренка, Є.А. Долі, І.М. Дороніна, В.І. Жажицького, С.Ю. Ільченка, Є.Г. Коваленка, І.П. Козьякова, В.А. Колесніка, С.А. Кириченка, В.Т. Маляренка, М.А. Погорецького, Б.Г. Розовського, В.Б. Рушайла, В.А. Селюкова, І.В. Сервецького, В.М. Тертишніка, А.Г. Цветкова, М.Є. Шумила, а також в роботах інших вітчизняних та зарубіжних вчених. Проте у зв'язку із запровадженням до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій, глибоких наукових досліджень потребує їх система та зміст, а також співвідношення з оперативно-розшуковими заходами у виявленні та розкритті злочинів.

Актуальність дослідження, проведеного в цій статті, обумовлюється не лише необхідністю поглибленого вивчення системи негласних слідчих (розшукових) дій як правового явища, встановлення їх співвідношення з оперативно-розшуковими заходами, що спричинено не тільки відсутністю наукових досліджень за вказаною темою, але й потребами практики діяльності оперативних та слідчих підрозділів.

Метою статті є визначення системи негласних слідчих (розшукових) дій, їх класифікація та встановлення співвідношення з оперативно-розшуковими заходами.

Виклад основного матеріалу. Негласними слідчими діями, відповідно КПК України, є аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК); накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК); установа місцезнаходження радіоелектронного засобу; спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК) [2, с. 102-113].

Кримінальний процесуальний закон України у ч. 1 ст. 246 не дає чіткого визначення поняття негласних слідчих (розшукових) дій, а лише зазначає, що вони є різновидом слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Відповідно ч. 1 ст. 223 КПК України, слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Виходячи з аналізу зазначених положень КПК України слід дійти висновку, що негласними слідчими (розшуковими) є дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів, або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Негласність проведення слідчих (розшукових) дій виражається в тому, що вони здійснюються приховано не лише від осіб, злочинна діяльність яких документується, але й від усіх інших суб'єктів, що не приймають безпосередньої участі у її провадженні. Розголошення відомостей щодо факту та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій може відбуватися під час ознайомлення сторонами з його матеріалами, на судових стадіях кримінального провадження під час розгляду його матеріалів, або ж у порядку, визначеному ст. 253 КПК України, з метою повідомлення осіб, щодо яких провадилися негласні слідчі (розшукові) дії.

Оскільки у ході роботи правоохоронних органів можуть використовуватись спеціальні засоби, методи та прийоми роботи, відомості про які становлять державну таємницю, інформація щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій може бути розголошеною лише за умови та у межах, що забезпечує збереження цієї таємниці. У такому разі досудове розслідування та судовий розгляд матеріалів кримінального провадження повинні проводитись із дотриманням режиму секретності.

Суб'єктами організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій слід вважати посадових та службових осіб уповноважених законом органів, що приймають рішення щодо їх здійснення, організують та виконують необхідні дії, направлені на отримання відомостей, що входять до предмету доказування у кримінальному провадженні. Відповідно, суб'єктами проведення негласних слідчих (розшукових) дій є: слідчий суддя (за винятком передбачених законом випадків (ст.ст. 271, 272 КПК України), слідчий, що веде досудове розслідування, прокурор, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, керівник органу досудового розслідування, оперативний підрозділ, що виконує доручення слідчого на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Суб'єктами проведення негласних слідчих (розшукових) дій з метою забезпечення їх організації та здійснення може використовуватись допомога та сприяння осіб, що співпрацюють із правоохоронними органами на засадах конфіденційного співробітництва. Така допомога може мати різний характер та виявлятися у інформаційному сприянні забезпечення проведення негласних слідчих (розшукових) дій, тобто наданні певних відомостей, порад та консультацій тощо. Також особи, що співпрацюють з органами досудового розслідування на конфіденційній основі, можуть допомагати у створенні умов для безпосереднього проведення негласних слідчих (розшукових) дій, або ж приймати особисту участь у їх здійсненні (ст.ст. 271, 272 КПК України).

Окремі негласні слідчі (розшукові) дії проводяться із використанням спеціальних технічних засобів отримання інформації (далі - СТЗ). Наказ Голови СБ України № 35 від 31.01.11р. «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації, торгівлі спеціальними технічними засобами для зняття інформації з каналів зв'язку, іншими засобами

негласного отримання інформації» (далі - Ліцензійні умови) вказує, що спеціальні технічні засоби для зняття інформації з каналів зв'язку, інші засоби негласного отримання інформації (СТЗ) - це технічні, програмні засоби, устаткування, апаратура, прилади, пристрої, препарати та інші вироби, призначені (спеціально розроблені, виготовлені, запрограмовані, пристосовані) для негласного отримання інформації. Із аналізу змісту Ліцензійних умов також випливає, що СТЗ розробляються та виготовляються виключно на підставі ліцензій, отриманих від СБ України, як органу, що здійснює ліцензування цієї діяльності [3]. Спеціальні технічні засоби мають різне призначення та можуть використовуватись при проведенні будь-якої із негласних слідчих (розшукових) дій з метою виявлення, обробки, фіксації інформації, необхідної для реалізації завдань кримінального провадження.

Відповідно до змісту ст. 273 КПК України, під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій за рішенням керівника органу досудового розслідування, прокурора можуть бути використані заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби. З цією метою допускається виготовлення та використання спеціально виготовлених речей і документів, створення та використання спеціально утворених підприємств, установ, організацій. Ідентифікованими (поміченими) засобами можуть виступати речі, предмети, документи, що мають на собі яку-небудь позначку, що дозволяє їх відрізнити від однорідних об'єктів. Несправжніми (імітаційними) засобами можуть виступати спеціально виготовлені, перероблені або пристосовані об'єкти матеріального світу, які повністю або частково мають ознаки та властивості матеріальних об'єктів, які вони заміщують, тобто спеціальні речі, предмети, документи, а також спеціально утворені підприємства, установи, організації, що використовуються з метою проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Метою проведення негласних слідчих (розшукових) дій є пошук та фіксація фактичних даних, що підлягають використанню у доказуванні на досудових та судових стадіях кримінального провадження, також для розшуку осіб, що безвісно зникли, або переховуються від органів досудового розслідування та суду або ухиляються від відбування кримінального покарання. Проведенням негласних слідчих (розшукових) дій також забезпечується розшук предметів, документів, що можуть використовуватись у кримінальному провадженні як докази.

Ч.2 ст. 246 КПК України закріплює, що негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Отже, проведення негласних слідчих (розшукових) дій є припустимим лише за умов, що отримання інформації гласним шляхом, через проведення інших слідчих (розшукових) дій, не забезпечує вирішення завдань кримінального провадження.

Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій може приймати слідчий, прокурор, а також, у передбачених законом випадках, слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий суддя приймає рішення про необхідність проведення негласних слідчих (розшукових) дій на підставі розгляду клопотання, внесеного слідчим, прокурором, таким чином забезпечуючи контроль за законністю їх провадження суб'єктами досудового розслідування.

Відповідно ст. 36 КПК України, до процесуальних повноважень прокурора входить здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням та забезпечення нагляду за законністю його провадження. Тому ч. 3 ст. 246 КПК України встановлено, що слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Відповідно, прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій. До виняткових повноважень прокурора, за змістом ч. 4 цієї ж статті КПК України, належить прийняття рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину.

У рішенні про проведення негласної слідчої (розшукової) дії обов'язково зазначається строк її здійснення, що не повинен виходити за межі строків досудового розслідування (ст. 219 КПК України). Строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії може бути продовжений у порядку, визначеному ч. 5 ст. 246 КПК України.

Досліджуючи норми, що регламентують проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій слід дійти висновку, що їх загальна сукупність становить цілісну систему. Системоутворюючими чинниками є форма проведення (негласна), встановлені КПК України підстави та порядок організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, використання отриманих за ними результатів, гарантії законності провадження. Розглядаючи систему негласних слідчих

(розшукових) дій, визначених кримінальним процесуальним законом, варто відмітити, що загалом за замістом вони корелюють із оперативно-розшуковими заходами, які проводяться в межах прав оперативних підрозділів, визначених ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4, ст. 303]. Наприклад, відповідно до п. 7 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, можуть негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки такого злочину, чи отримувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць. Даному заходу в кримінальному провадженні відповідає проведення негласної слідчої (розшукової) дії, визначеної ст. 267 КПК України «Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи». Окремі норми ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», з урахуванням змін, внесених законом № 4652-УІ від 13 квітня 2012 року, побудовані як бланкетні та посилаються на окремі статті КПК України, що встановлюють порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій [5]. З огляду на це, можна дійти висновку, що оперативно-розшукові заходи та негласні слідчі (розшукові) дії є однорідними за організаційно-правовим критерієм та відрізняються переважним чином за правовим статусом та суб'єктивним складом, адже у оперативно-розшуковій діяльності проведення оперативно-розшукових заходів може здійснюватися лише уповноваженими оперативними підрозділами, а негласних слідчих (розшукових) дій - слідчим, прокурором, або за їх дорученням - уповноваженим оперативним підрозділом. Окрім того, оперативно-розшукові заходи проводитимуться з метою виявлення, попередження та розкриття злочину, що готується, а негласні слідчі (розшукові) дії направлені на виявлення та перевірку інформації, необхідної для розслідування вже вчиненого злочину.

Негласні слідчі (розшукові) дії, регламентовані главою 21 КПК України різняться за своєю організаційною сутністю, змістом проваджуваних дій, суб'єктивним складом. Проте, за низкою ознак, усі негласні слідчі (розшукові) дії можна розподілити на окремі групи. Так, за організаційним критерієм негласні слідчі (розшукові) дії можна поділити на три групи, а саме, ті що здійснюються з дозволу слідчого судді, за рішенням

слідчого, прокурора, що здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, а також ті, проведення яких відбувається винятково за рішенням прокурора. Наприклад, винятково з дозволу слідчого судді проводяться такі негласні слідчі (розшукові) дії, як аудіо-, відеоконтроль особи, огляд, арешт та виїмка кореспонденції, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. За рішенням слідчого, прокурора можуть проводитись негласне проникнення та обстеження публічно доступних місць, спостереження за річчю або місцем, в тому числі із застосуванням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження; здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний із подоланням логічної системи захисту. Винятково за рішенням прокурора може проводитись така негласна слідча (розшукова) дія як контроль за вчиненням злочину.

За ознакою обмеження прав особи, закріплених Конституцією та законами України негласні слідчі (розшукові) дії поділяються на дві групи: проведення яких не обмежує права особи, і, відповідно, які пов'язані з обмеженням прав особи. Наприклад, проведення негласної слідчої (розшукової) дії зі зняття інформації з електронних інформаційних систем, регламентоване ч. 1 ст. 264 КПК України, безпосередньо пов'язане із обмеженням прав особи, задекларованих ст.ст. 31, 32 Конституції України [6, ст. 141]. Ч. 2 цієї ж статті регламентується порядок здійснення зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту. Зокрема, шляхом провадження негласної слідчої (розшукової) дії, регламентованої цією частиною ст. 264 КПК України, органи досудового розслідування можуть проводити цілеспрямований пошук серед комп'ютерних систем та мереж відкритої інформації з метою виявлення необхідних у справі відомостей.

Можливість здобуття такої інформації забезпечується розвитком сучасних комп'ютерних технологій, що використовуються з метою комунікації, та збільшенням загальної кількості користувачів Інтернет. Нині Інтернетом поширюється велика кількість загальнодоступної інформації, отримання якої, як правило, не пов'язане із по-

доланням логічної системи захисту, що надає органам досудового розслідування додаткові можливості для збору та інформації у кримінальному провадженні. Зауважимо, що у Інтернеті фізичними та юридичними особами вільно публікується інформація найрізноманітнішого змісту. Пошук та аналіз інформації, опублікованої на сайтах Інтернету, забезпечує можливість виявлення ознак та фактів щодо підготовлюваного або вчиненого злочину. Такі відомості підлягають перевірці та можуть використовуватись як підстави для заведення оперативно-розшукової справи, або ж як приводи та підстави до початку кримінального провадження.

За ознакою тяжкості вчиненого злочину, з метою розкриття та розслідування якого проводяться негласні слідчі (розшукові) дії можна поділити на дві групи: ті, що проводяться по тяжким, особливо тяжким злочинам, а також ті, що проводяться по будь-яким злочинам, незалежно від ступеню тяжкості. За змістом ст. 246 КПК України, аудіоконтроль, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК), накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК), огляд та виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК), в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді, а також обстеження публічно недоступних місць, житла та іншого володіння особи (ст. 267 КПК), спостереження за особою, річчю, місцем (ст. 269 КПК), аудіоконтроль, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК), виконання спеціального завдання із розкриття злочинної діяльності організованої злочинної групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК), проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК), якщо доступ до інформаційних систем або їх частин не обмежується власником, володільцем, утримувачем, або не пов'язаний із подоланням логічної системи захисту; обстеження приміщень, що призначені для утримання осіб, права яких обмежені відповідно до закону (ст. 267 КПК), тобто приміщень із примусового утримання осіб у зв'язку з відбуттям покарання, затриманням, взяттям під варту, а також установами місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК) можуть проводитись з метою розслідування злочинів, відповіда-

льність за які встановлена КК України, незалежно від ступеню тяжкості вчинених діянь.

Необхідність використання спеціальних технічних засобів, відносин конфіденційного співробітництва, несправжніх (імітаційних) за-далегідь ідентифікованих (помічених) засобів у ході підготовки та проведення негласних слідчих (розшукових) дій визначається в залежності від ситуації, що склалася у кримінальному провадженні, і є варіативними ознаками, що не можуть виступати критеріями розмежування негласних слідчих (розшукових) дій на окремі групи. Викладене поширюється і на можливості розподілу негласних слідчих (розшукових) дій на групи за ознакою місця проведення. З аналізу положень глави 21 КПК України випливає, що негласні слідчі (розшукові) дії можуть проводитись в публічно недоступних місцях, житлі, іншому володінні особи, або ж у публічно доступних місцях (громадські місця, або ж місця загального користування, вхід до яких необмежений). Проте окремі негласні слідчі (розшукові) дії, наприклад, аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК) можуть проводитись як у житлі, іншому володінні особи, так і в публічно доступних місцях, залежно від ситуації, що склалася на досудовому розслідуванні.

Аналізуючи зарубіжне законодавство, слід дійти висновку, що в Україні був врахований найбільш прогресивний світовий досвід у правовому регулюванні використання на досудовому розслідуванні негласних форм та методів здобуття інформації про підготовлюваний або вчинений злочин. Зокрема в новому Кримінальному процесуальному кодексі України представлений найбільш широкий перелік негласних слідчих дій, порівняно із процесуальним законодавством низки зарубіжних країн. Невелике порівняльне дослідження можна провести на прикладі Кримінально-процесуального кодексу ФРН, оскільки процесуальна модель досудового розслідування злочинів, закладена в ньому, подібна до тієї, що представлена у новому КПК України. Зокрема, §§ 99-100 Кримінально-процесуального кодексу ФРН встановлюють порядок здійснення контролю та виїмки телеграфно-поштової кореспонденції. Згідно положень цього нормативного акту, дозвіл на проведення виїмки кореспонденції прокуратурою суд надає на підставі § 98 Кримінально-процесуального кодексу ФРН. З урахуванням положень §100 Кримінально-процесуального кодексу право на виїмку (§ 99) належить тільки судді, а у невідкладних випадках - прокуратурі. Рішення про розкриття вилученої кореспонденції ухвалює суддя, який призначив

виїмку або її підтвердив. Контроль телефонних розмов у ході ведення досудового розслідування регламентується § 100а, що закріплює вичерпний перелік злочинів для розкриття та розслідування яких може проводитись ця слідча дія. Згідно §§ 110а-110с Кримінально-процесуального кодексу ФРН під час розслідування злочинів можуть також використовуватися негласні співробітники. Використання відомостей, отриманих від негласного співробітника стосовно осіб підозрюваних чи обвинувачених у вчиненні злочину, або організація його проникнення у незагальнодоступні місця здійснюється за рішенням суду. Як виняток, законодавство ФРН аналогічні повноваження також надає прокуратурі. Порядок здійснення спостереження у ФРН закріплено §§ 163е-163г Кримінально-процесуального кодексу Німеччини. Дозвіл на здійснення спостереження може бути наданий лише щодо обвинуваченого у вчиненні злочину, за умови, що іншим способом неможливо отримати важливу для справи інформацію або встановити його місцезнаходження. Ордер на проведення спостереження видається судом, а у невідкладних випадках може бути наданий прокуратурою [7, с. 42-47; 8; 9].

Кримінально-процесуальний кодекс Грузії, як і КПК України, закріплює систему таємних слідчих дій, що включає візуальний контроль, як приховане стеження, у тому числі із застосуванням технічних засобів, контрольну закупку, контрольовану поставку, таємне прослуховування та запис комунікацій, що здійснюється за допомогою технічних засобів, зняття та фіксація інформації з каналів зв'язку (шляхом приєднання до каналу зв'язку, комп'ютерної мережі, лінійним комунікаціям та станційної апаратури). Окрім того, систему таємних слідчих дій за КПК Грузії складають: контроль, накладення арешту та виїмка комунікаційних відправлень (окрім дипломатичної пошти); цензура кореспонденції; впровадження оперативного співробітника в злочинну групу; створення конспіративної організації у будь-якій організаційно-правовій формі для проникнення в злочинну групу з метою отримання інформації, будь-які інші таємні дії, що мають на меті отримання інформації [10, с. 48]. Порівнюючи систему негласних слідчих (розшукових) дій, що закріплена у КПК України із законодавством Грузії, що є найбільш близькою за змістом, слід дійти висновку, що норми українського законодавства представляють більш досконалу модель негласних засобів розслідування, насамперед, за рахунок більш широкого переліку та детальної правової регламентації.

Висновки. Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий 13 квітня 2012 року, закріплює систему негласних слідчих (розшукових) дій, що забезпечуватимуть можливості органам досудового розслідування прихованого здобуття інформації про підготовлюваний або вчинений злочин. Негласні слідчі (розшукові) дії, закріплені главою 21 КПК України за сутністю та змістом проваджуваних дій корелюють із оперативно-розшуковими заходами, закріпленими ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Широкий спектр негласних слідчих (розшукових) дій, представлений у КПК України, є набагато більшим від закріплених у законодавстві зарубіжних країн, зокрема, ФРН та Грузії. Уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій є запорукою підвищення ефективності не лише розкриття та розслідування злочинів, але й їх профілактики, адже наявність широких процесуальних засобів, закріплених законодавством, забезпечує профілактичний вплив на потенційних правопорушників уже на стадії формування умислу на вчинення злочину.

Список літератури

1. Указ Президента України № 311/2008 від 8 квітня 2008 року «Про затвердження рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» [Електронний ресурс] / Режим доступу зі сторінки: <http://webcache.googleusercontent.com>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [текст]: - К: «Центр учбової літератури». - 2012. - 292 с.
3. Наказ Голови СБ України № 35 від 31.01.11р. «Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації, торгівлі спеціальними технічними засобами для зняття інформації з каналів зв'язку, іншими засобами негласного отримання інформації» [Електронний ресурс] / Режим доступу зі сторінки: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
4. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. -1992. - № 22. - Ст. 303.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з

прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс] / Режим доступу зі сторінки: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4652-17/conv>

6. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. -1996. - № 30. -Ст. 141.

7. Федеративная республика Германия. Уголовно-процессуальный кодекс/ М.: Издательская фирма «Манускрипт», 1994. - 204 с.

8. Strafprozeßordnung (StPO) [Електрон-

ний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stpo/gesamt.pdf>.

9. Strafprozeßordnung (StPO) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stpo/gesamt.pdf>.

10. Путеводитель по новому Уголовно-процессуальному кодексу Грузии/ Сост. Заза Меишвили [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <chrome://newtabhttp://www.legalaid.ge/cms/site/images>.

Стаття надійшла до редколегії 12 березня 2012 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії В.Я. Марчаком.

E.D. Skulysh

SYSTEM OF COVERT INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTIONS ACCORDING TO CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE

Summary

Using the method of comparative legal analysis, the article examines the system of covert investigative (detective) actions fixed in the Criminal Procedure Code of Ukraine, and determines their correlation with search operations.

Key words: Covert Investigative (Detective) Actions, Pretrial Investigation, Search Operations.

E.Д. Скулыш

СИСТЕМА НЕГЛАСНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) ДЕЙСТВИЙ ПО УГОЛОВНОМУ ПРОЦЕССУАЛЬНОМУ КОДЕКСУ УКРАИНЫ

Аннотация

С использованием метода сравнительно-правового анализа в статье исследуется система негласных следственных (розыскных) действий, закрепленная Уголовным процессуальным кодексом Украины, и определено их соотношение с оперативно-розыскными мероприятиями.

Ключевые слова: негласные следственные (розыскные) действия, досудебное расследование, оперативно-розыскные мероприятия.